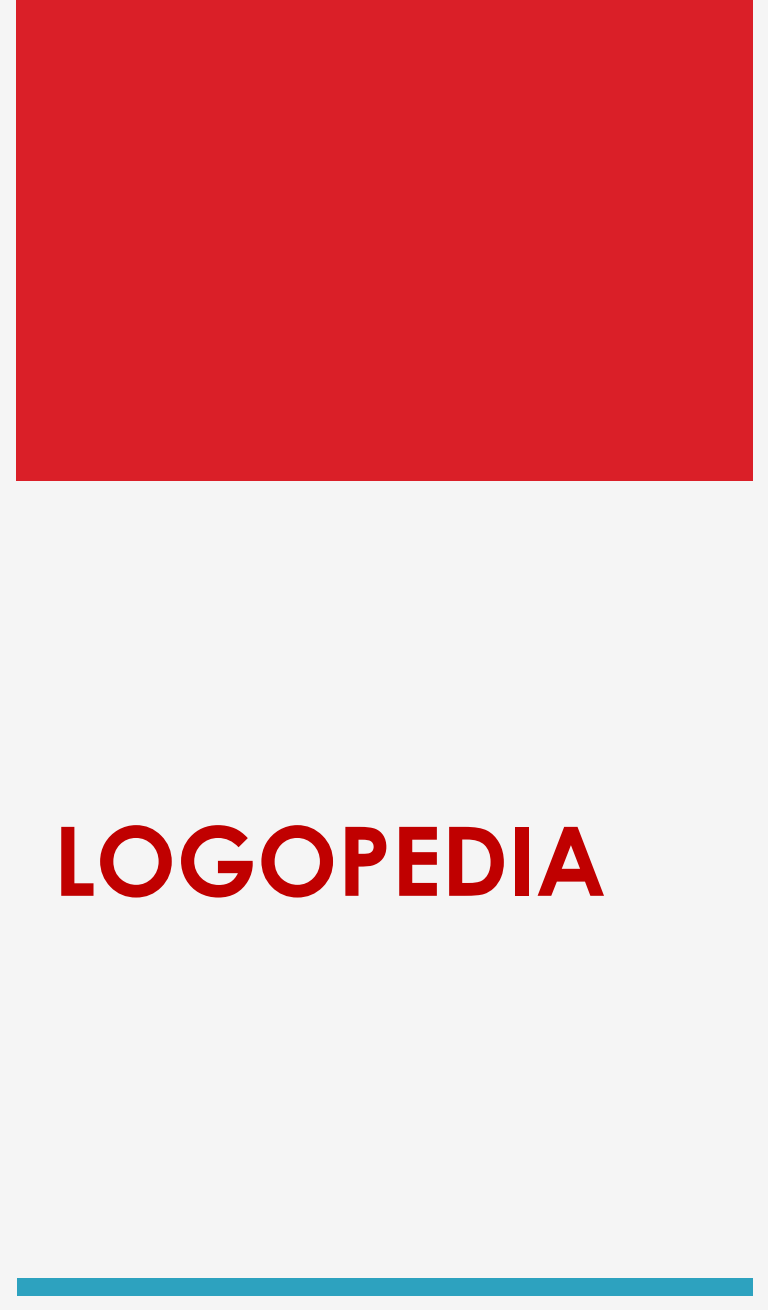

LOGOPEDIA

We wrześniu w naszej szkole zostały przeprowadzone przesiewowe badania logopedyczne mowy. Na tej podstawie zakwalifikowani zostali wybrani uczniowie. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu i realizowane są w oparciu o program terapii logopedycznej.

CELEM

TERAPII LOGOPEDYCZNEJ JEST:

- usprawnianie motoryki narządów artykulacyjnych,
- kształtowanie prawidłowego toru oddechowego, wydłużanie fazy wydechowej,
- kształtowanie prawidłowych czynności fizjologicznych w obrębie aparatu mowy (tj. połykanie, żucie, odgryzanie),
- rozwijanie słuchu fonematycznego, wzbogacanie słownictwa,
- rozwijanie umiejętności budowania dłuższych wypowiedzi,
- uzyskanie prawidłowej artykulacji głosek

CZY MOWA MOJEGO DZIECKA ROZWIJA SIĘ PRAWIDŁOWO?

Rodziców często nurtuje powyższe pytanie i aby znaleźć na nie odpowiedź, należy prześledzić naturalny proces rozwoju mowy, który został podzielony na kilka etapów.

1. OKRES MELODII TRWA OD URODZENIA DO 1 ROKU ŻYCIA. Nowo narodzone dziecko jest wyposażone w aparat mowy i zmysły. W pierwszym okresie życia możemy wyróżnić dwa bardzo ważne dla rozwoju mowy podokresy: głuzenie i gawożenie. Głuzenie pojawia się ok. 2-3 miesiąc życia, dziecko wydaje przypadkowe dźwięki. Gawożenie pojawia się ok. 6 miesiąca życia zamierzone powtarzanie usłyszanych dźwięków.
2. OKRES WYRAZU TRWA OD 1-2 ROKU ŻYCIA. W tym okresie dziecko używa prawie wszystkich samogłosek (a, o, u, e, i, y) z oraz wymawia spółgłoski tj. p, pi, b, m, mi, t, d, n,.
3. OKRES ZDANIA TRWA OD 2-3 ROKU ŻYCIA. W drugim roku życia pojawiają się pierwsze proste zdania, składające się z dwóch - trzech słów, w 3 roku życia zdania dłuższe złożone z czterech-pięciu wyrazów. Między 2-3 rokiem życia dziecko powinno poprawnie wymawiać następujące głoski: p, b,m, pi, bi, mi, f, w, fi, wi, k, g, ch, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, i, j, s, z, c, dz.
4. OKRES SWOISTEJ MOWY DZIECKA 3-7 ROKU ŻYCIA. U 4 letniego dziecka utrwalenie głosek s, z, c, dz. U 5 letniego dziecka pojawiają się głoski: sz, ż, cz, dż oraz głoska r, głoska r może ukształtować się trochę później w rozwoju mowy, nawet do 7 roku życia. 7 letnie dziecko prawidłowo artykułuje wszystkie głoski i ma opanowaną technikę mówienia (gramatykę i składnię).

Rozwój mowy dziecka oraz powodzenie w terapii zależy od wielu czynników, w tym od wsparcia rodziców i zaangażowanie w proces terapii dziecka.

1. **WSPÓŁPRACA** – zapoznaj się z diagnozą swojego dziecka i dowiedz się jak możesz mu pomóc. Warto pracować nawet nad najmniejszą wadą wymowy, gdyż im szybciej dziecko opanuje system językowy, tym mniej trudności sprawi mu nauka czytania i pisanie.

2. WYGOSPODAROWANIE CZASU

na początek wystarczy kilka minut dziennie. Podczas wspólnej zabawy utrwalcie materiał nad którym aktualnie pracuje dziecko z logopedą.

3. **ODDECH** – zwróć uwagę jak oddycha dziecko podczas snu; jeżeli oddycha ustami, poproś pediatrę o ustalenie przyczyny; nieprawidłowy tor oddychania (przez usta) może być skutkiem na przykład obniżonego napięcia mięśniowego lub powiększonego migdałka; taki sposób oddychania determinuje nieprawidłową wymowę.

W wolnej chwili warto wykonywać z dzieckiem **ćwiczenia oddechowe, oddechowo-fonacyjne, usprawniające narządy mowy, słuchowe, ortofoniczne, rytmizujące, dykcyjne i fonologiczne**. Prowadzimy je zawsze w formie zabawy, atrakcyjnej dla dziecka.

Ćwiczenia słuchowe i ortofoniczne

Stanowią one bardzo ważną grupę ćwiczeń logopedycznych, ponieważ często opóźnienia czy zaburzenia rozwoju mowy pojawiają się na skutek opóźnień rozwoju słuchu fonematycznego/ tzw. słuchu mownego/. Stymulując funkcje słuchowe przyczyniamy się do rozwoju mowy dziecka.

-
1. „ **Co słyszę?** ”.– dziecko siedzi z zamkniętymi oczami i nasłuchuje, rozpoznają odgłosy dochodzące z sąsiedztwa, ulicy.
 2. „ **Zgadnij, co wydało dźwięk?**” – uderzanie pałeczką w szkło, metal, kamień, drewno itp. Toczenie różnych przedmiotów po podłodze / np. piłki, kasztany, kamienie/, rozpoznawanie odgłosu przez dziecko.
 3. „**Rozpoznaj**”- rozpoznawanie różnych przedmiotów w zamkniętym pudełku po wydawanym odgłosie – groch, kamyki, gwoździe, cukier, kasza itp.
 4. „**Jak i gdzie**”- rozpoznawanie głosu, szmeru, źródła dźwięku – miejsca, kierunku, odległości, ilości dźwięków (dużo- mało), głośności (cicho – głośno).
 5. **Rozróżnianie i naśladowanie głosów zwierząt:** kota, psa, krowy, kury, koguta, kaczki, gęsi itp.

Ćwiczenia rozwijające słuch fonematyczny:

1. Powiedz, ile jest wyrazów w zdaniu np.:

- Kot pije mleko.

Dziecko licząc wyrazy może wysuwać palce (jeden wyraz-jeden palec), rysować kreski (jeden wyraz-jedna kreska), uderzać pałeczką w bębenek (jeden wyraz-jedno uderzenie).

2. Jakie to słowo? – podajemy wyrazy sylabami, a dziecko wskazuje odpowiedni obrazek i mówi całe słowo. Zaczynamy od krótkich wyrazów i przechodzimy do coraz dłuższych.

- wyrazy 2-sylabowe: so-wa, ku-ra, bu-rak, mu-cha,

3. Powiedz, ile sylab jest w moim słowie? Wyklaszcz je (mówimy całe słowo, dziecko dzieli je na sylaby i klaszcze).

a) wyrazy 1-sylabowe: nos, kot, lis, dom, syn, rak, ser,

b) wyrazy 2-sylabowe: domek: do-mek, siano: sia-no, woda, kawa,

4. Zabawa w kończenie wyrazów. Dodaj do mojej sylaby swoją, taką, żeby powstał wyraz (dziecko może wybierać z kilku obrazków ten, który rozpoczyna się podaną sylabą) np.:

ku-ra, ró-ża, bu-ty, wo-rek, ro-gi, ko-sa, la-lka, sza-fa, mo-rze

5. Powiedz, co słyszysz na początku? – mówimy różne słowa, a dziecko rozpoznaje słuchowo, jaka głoska jest na początku wyrazu. Zaczynamy od wyrazów rozpoczynających się samogłoską następnie spółgłoską

Np.: osa – o, ucho – u, sowa – s, farby- f,

6. Podaj wyraz (lub kilka), które zaczynają się głoską np. a, m, k, l,

a – aparat, album, ananas, auto, antena, atlas, Ala

m – most, mama, masło, mina, motyl, mewa

k – koń, kartka, krowa, kamień, kosa ,kulig

l – lizak, lalka, lustro, lina, lody

7. Co słyszysz na końcu wyrazu? (najpierw wybieramy wyrazy kończące się samogłoską i nieznacznie ją wydłużamy).

Np. Osa, noga, pole, krowa, lato, mydło, itp.

8. Podaj wyraz (lub kilka) które mają na końcu głoskę np. k, a, s o,

k- rok, czubek,

s- pas, las

a- mama, rura,

o- lato, ciasto

9. Podaj mi słowo, które ma w środku wyrazu głoskę np. k, a, s, o,

k – pokój, mąka,

s- osa, miska,

a – palec, wałek,

o- rok, bok,

10. Jakie słowo powiedziałam? – mówimy każdą głoskę osobno, zaczynamy od wyrazów prostych, krótkich, jeśli nie sprawiają one dziecku kłopotów, przechodzimy do coraz dłuższych.

Np. u-l, o-k-o, k-u-r-a, s-o-w-a

11. Powiedz, jakie słyszysz głoski w tym wyrazie (odwrotnie niż w ćw.10) – mówimy całe słowo, a dziecko rozkłada je na głoski, przy każdej głosce układa na dywanie kartonik (kasztan, patyczek), potem je liczy.

osa – o-s-a – 3 głoski,

dom – d-o-m- 3głoski,

12. Zabawa „łańcuch wyrazowy”. Podaj mi słowo, które zaczyna się na ostatnią głoską mojego słowa.

np.: mleko – osa – album – most – tata – akwarium – model – lizak

Ćwiczenia oddechowe

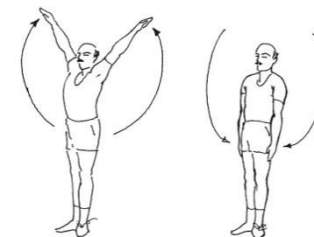
Ćwiczenia oddechowe poprawiają wydolność oddechową, sprzyjają wydłużaniu fazy wydechowej, co powoduje poprawę jakości mowy. Ćwiczenia prowadzone są najczęściej w formie zabawowej, przy wykorzystaniu różnych środków, np. piórek, pileczek, wody mydlanej, chrupek, wiatraczków itp. Są także wplatane w opowieści i zabawy ruchowe.

Przykłady:

- Wdech nosem (usta zamknięte) i wydech ustami.
- Dmuchanie na płomień świecy.
- Puszczanie baniek mydlanych
- Dmuchanie na kulkę z waty, na wiatraczek.
- Chłodzenie „gorącej zupy” – dmuchanie ciągłym strumieniem.
- Chuchanie na zmarzniętą rękę.
- Zabawa dmuchajką

Ćwiczenia oddechowo – fonacyjne:

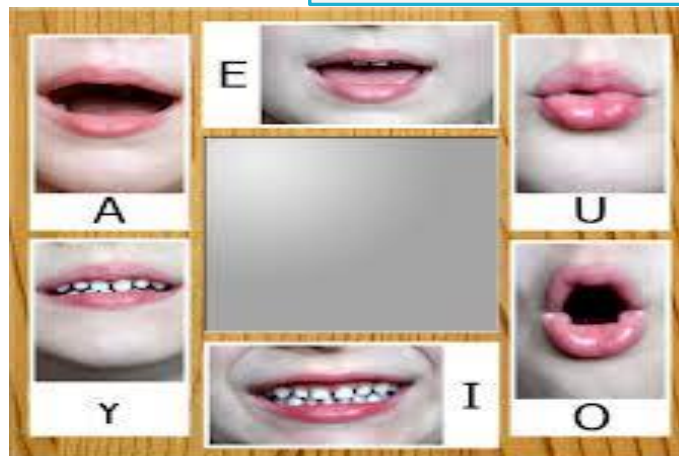

- **Zabawy z samogłoskami**, np.: powolny głęboki wdech – ręce unoszą się w górę, powolny długi wydech wraz z fonacją *aaaaaaaaaa....* lub *oooooooooo....* lub *uuuuuuuuu...* – ręce opadają na dół -syrena alarmowa
- **Zabawy ze spółgłoskami**, np.: naśladowanie odgłosów otoczenia – szumiący wiatr: *szszszszsz...*, szeleszczące liście: *sz, sz, sz, sz*, syczący wąż: *sssssssss.....*, wypuszczająca parę lokomotywa: *f, f, f, f, ffffffff.....*, jadąca lokomotywa: *cz, cz, cz, cz*, bzyczenie osy: *zzzzzzzzzz.....*, piłowanie drewna: *ż, ż, ż, ż*;
- **Kto wymieni więcej na jednym wydechu** – np.: imion, kolorów, zwierząt, kolejnych liczb itp.;
- **Śpiewanie prostych znanych piosenek**

Ćwiczenia motoryki narządów artykulacyjnych

U większości dzieci z wadą wymowy występuje obniżona sprawność narządów artykulacyjnych / języka, warg, policzków, podniebienia miękkiego/.

Ćwiczenia warg:

1. Wymawianie na przemian „a-o” przy maksymalnym oddaleniu od siebie wargi górnej i dolnej.
2. Oddalanie od siebie kątek ust – wymawianie „eee”
3. Zbliżanie do siebie kątek ust – wymawianie „uuu”.
4. Naprzemienne wymawianie „e– u”.
5. Cmokanie.
6. Parskanie / wprawianie warg w drganie/.
7. Masaż warg zębami (górnymi dolnej wargi i odwrotnie).

Ćwiczenia języka:

1. „Głaskanie podniebienia” czubkiem języka, jama ustna szeroko otwarta.
2. Dotykanie językiem do nosa, do brody, w stronę ucha lewego i prawego.
3. Oblizywanie dolnej i górnej wargi przy ustach szeroko otwartych / krążenie językiem/.
4. Wysuwanie języka w przód i cofanie w głąb jamy ustnej.
5. Kłaskanie językiem.
6. Dotykanie czubkiem języka na zmianę do górnych i dolnych zębów.

Ćwiczenia usprawniające podniebienie miękkie:

1. Wywołanie ziewania przy nisko opuszczonej szczęce dolnej
2. Płukanie gardła ciepłą wodą.
3. „Chrapanie” na wdechu i wydechu.
4. Głębokie oddychanie przez usta przy zatkanym nosie i odwrotnie

Ćwiczenia policzków:

1. Nadymanie policzków – „gruby miś”.
2. Wciąganie policzków – „chudy zajączek”.
3. Nabieranie powietrza w usta i zatrzymanie w jamie ustnej, krążenie tym powietrzem, powolne wypuszczanie powietrza.
4. Wypychanie policzków językiem.

Ćwiczenia rytmizujące

- klaskanie tyle razy, ile jest przedmiotów (np. klocków, piłek, cukierków),
- wyklaskiwanie rytmu według układu klocków (np. ## ###, ##### # itp.),
- układanie kredek, piłek według usłyszanego wyklaskanego lub wystukanego na bębenku rytmu,
- marsz wokół sali w rytm podany przez prowadzącego na tamburynie, bębenku itp., może być z zatrzymaniem na umówiony sygnał,
- rozpoznawanie tonów wysokich i niskich,
- różnicowanie tempa słuchanych melodii;

Ćwiczenia dykcyjne:

słupek samogłoskowy - wymawianie poszczególnych głosek najpierw staccato (każdą z osobna) potem legato (płynnie): np.

• a e i o u y

• e i o u y a

• i o u y a e

rzucanie piłeczką i przy każdym rzucie staranne wymawianie krótkich imion: *Ala, Ela, Ola, Ula, Iza*,

staranne wymawianie:

- o *Ali, o Eli, o Oli, o Uli, o Izie*,
- u *Ali, u Eli, u Oli, u Uli, u Izy*,
- a *Ala, a Ela, a Ola, a Ula, a Iza*,
- za *Alą i za Elą, za Olą i za Ulą, itp.*

zabawa w mówienie dziwnym językiem –

staranna wymowa sylab:

• bo, po, wo, fo, mo,

• bu, pu, wu, fu, mu,

• by, py, wy, fy, my,

Zabawy fonologiczne

Zabawy z rytmem

- Wyszukiwanie ze zbiorów obrazków tych, które się rymują.
- Próby samodzielnego układania rymowanych wierszyków.
- Układanie rymów do podanych obrazków.
- Kończenie rymowanych zdań.

**Życzę powodzenia
i sukcesów
podczas
wspierania terapii
logopedycznej!!!**

Agnieszka Wiśniewska